

Fagetisk råd
Norsk psykologforening,
Postboks 419 Sentrum
N-0103 OSLO

Psykolog

Advokat

FER sak: 44/17K

Dato: 07.12.18

**VEDR.: FAGETISK KLAGESAK
KLAGER: ADVOKAT
INNKLAGET PSYKOLOG:**

Norsk psykologforening (NPF), Fagetisk råd (FER) mottok klagen 25.10.17.
Sakkyndig rapport ble mottatt 20.11.17.
FER behandlet klagen i møte 19.03.18.
FER sluttbehandlet klagen i sitt møte 07.12.18.

Bakgrunn for klagen

Klagen går på at innklagede psykolog som sakkyndig i barnevernssak for tingretten har skrevet en rapport som klager oppfatter som mangelfull og ensidig.
Innklaget psykolog mottok sitt mandat fra tingretten 03.04.17 og avga sakkyndig utredning 24.05.17.

Saken ble behandlet av rådets faste medlemmer.

Vedtak: 5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort. Innklaget psykolog gis kollegial veiledning.

Begrunnelsen for FERs vedtak er beskrevet nedenfor.

Den fagetiske klageprosessen har som sitt viktigste formål å bidra til at den innklagede psykologen kan foreta en fagetisk refleksjon over de punktene som FER påpeker i psykologens arbeid og eventuelt endre sin praksis slik at denne er i overensstemmelse med EPNP. Det er ønskelig at denne prosessen kan vise at klager er respektert.

Saksgang

25.10.17	FER mottok brev fra klager med klage på Psykologforeningens medlem.
20.11.17	FER mottok sakkyndig rapport.
19.03.18	FER vurderte henvendelsen i møte og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak.
06.06.18	Innklaget psykolog ble tilskrevet med anmodning om innen fire uker å redegjøre for klagen under henvisning til spesiell punkter i «Ethiske prinsipper for nordiske psykologer» (EPNP).
17.08.18	FER mottok redegjørelse fra innklagede psykolog.
19.08.18	Redegjørelsen ble sent til klager med anmodning om innen to uker å kommentere innklagedes redegjørelse.
18.09.18	FER mottok kommentar fra klager.
04.10.18	Kommentar fra klager ble sendt innklagede psykolog med to ukers frist til å komme med sluttkommentarer.
07.12.18	FER har ikke mottatt sluttkommentar fra innklagede psykolog. FER sluttbehandlet saken på bakgrunn av foreliggende dokumentasjon.

Oppsummering av tilsendt dokumentasjon

i) Klagers brev til FER

I sitt første brev til FER viser klager til sakkyndig rapport for tingretten der den sakkyndige psykolog har hatt mandat om å utrede omsorgsbehov og omsorgsevne i en sak der klager som advokat representerer foreldrene og fremfører klagen på deres vegne. Innholdet i klagen kan slik FER ser det oppsummeres i følgende punkter:

1. Psykologen har under arbeidet gjengitt informasjon på en negativ og ensidig måte som også inneholder faktafeil.
2. Psykologen har skrevet en rapport som er mangelfull mht. nyanser og drøfting av årsaker.
3. Mangelfulle opplysninger i saken har gitt grunnlag for sviktende anbefalinger.
4. Psykologen har ikke vist tilstrekkelig respekt og ydmykhet for partenes oppfatninger.
5. Rapporten inneholder vage påstander uten tydelighet på hva rapporten bygger sine teorier på annet enn uttalelser fra barnet.
6. Barnets uttalelser kan tolkes på flere måter som ikke er tilstrekkelig belyst.
7. Psykologen har unnlatt å ta hensyn til at tiltalen mot far for seksuelle overgrep er henlagt etter bevisets stilling.
8. Psykologen antyder at far har vært voldelig mot jenta og moren. Mor og fars benektelse av dette er ikke diskutert eller vektlagt.
9. Psykologen gjør bruk av tidligere rapporter uten å foreta egne uavhengige vurderinger.
10. Den sakkyndige har ikke vurdert konsekvensene av akutt plasseringen av jenta og hvilken betydning det har hatt for vurderingene.

ii) Relevante punkter i «Ethiske prinsipper for nordiske psykologer» (EPNP)

FER vurderte henvendelsen fra klager i møte 06.06.18 og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak med henvisning til følgende punkter i EPNP:

II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet

Psykologen viser respekt for og arbeider for å fremme utviklingen av hvert menneskes rettigheter, verdighet og integritet. Han/hun respekterer individets rett til privatliv, konfidensialitet, selvbestemmelse og autonomi, i samsvar med psykologens øvrige profesjonelle forpliktelser og med loven.

Respekt

Psykologen viser respekt for individets grunnleggende rettigheter, verdighet og integritet, og tilstreber å unngå at hans/hennes kunnskap anvendes på en måte som krenker, utnytter eller undertrykker individer.

Psykologen er oppmerksom på og respekterer den kunnskap, innsikt, erfaring og ekspertise som klienter, relevante tredje parter og allmennheten har og respekterer kollegers og andre yrkesgruppers særlige kompetanse, forpliktelser og ansvar.

Psykologen er oppmerksom på individuelle, rollemessige og kulturelle ulikheter basert på funksjonsnivå, kjønn, seksuell orientering, etnisk og nasjonal opprinnelse og tilhørighet, alder, religion, språk og sosioøkonomisk status, og på de begrensningene som ligger i egne kulturelle, klassemessige og kjønnsmessige forutsetninger.

II.2 Kompetanse

Psykologen bestreber seg på å utvikle og opprettholde høy faglig kompetanse i sitt arbeide. Psykologen tilstreber bevissthet om sine faglige og menneskelige sterke og svake sider, slik at han/hun realistisk kan vurdere med hvilken kompetanse han/hun kan påta seg oppgaver. Psykologen påtar seg kun de oppgaver, tilbyr kun de tjenester og bruker kun de metoder han/hun er kvalifisert til gjennom utdanning, trening og erfaring.

Etisk bevissthet

En forutsetning for en høy faglig kompetanse er at psykologen er oppmerksom på de fagetiske prinsippene, og integrerer etiske vurderinger i sin profesjonelle praksis.

Metodebegrensninger

Psykologen er oppmerksom på de begrensningene som ligger i metoder og framgangsmåter og de begrensningene som ut fra dette må legges på de konklusjonene som kan trekkes.

Med henvisning til punktene 1-6 og 8-10 i FERs oppsummering av klagen ba vi psykologen redegjøre for, og reflektere over klagers opplevelser, med utgangspunkt i de overnevnte fagetiske prinsipper.

II. 4 Integritet

Psykologen søker å fremme integritet innen forskning, undervisning og anvendt psykologi. Dette innebærer at psykologen opptrer ærlig, upartisk og respektfullt overfor relevante involverte parter. Han/hun forsøker å synliggjøre og klargjøre sin egen rolle i de ulike sammenhengene der han/hun arbeider.

Redelighet og tydelighet

Psykologen gir adekvate opplysninger om sine kvalifikasjoner, utdanning, erfaring, kompetanse og faglige tilknytning, og benytter bare de yrkesbetegnelser som utdanning, autorisasjon og stilling gir rett til.

Når psykologen uttaler seg i egenskap av psykolog, tilstrebes saklighet og nøyaktighet. Psykologen informerer om psykologisk yrkesutøvelse på en slik måte at misoppfatningen eller skade for fag eller yrke unngås. Psykologen informerer på forhånd om de økonomiske vilkårene og vurderer nøye de følger det kan få for den profesjonelle relasjonen dersom han/hun mottar gaver eller andre tjenester fra klienten.

Med henvisning til punkt 7 i FERs oppsummering av klagen ba vi psykologen redegjøre for, og reflektere over, klagers opplevelser med utgangspunkt i følgende fagetiske prinsipper:

II. 3 Ansvar

Psykologen er oppmerksom på det profesjonelle og vitenskapelige ansvaret han/hun har overfor sine klienter og overfor den organisasjon og det samfunn som han/hun lever og arbeider i.

Psykologen unngår å gjøre skade og er ansvarlig for sine handlinger. Han/hun forsikrer seg så langt det er mulig om at hans/hennes tjenester ikke misbrukes.

Ansvar

Psykologen tar selvstendig ansvar for kvaliteten og konsekvensene av sitt arbeid, men er samtidig klar over at han/hun av andre oppleves som representant for sin yrkesgruppe.

Med henvisning til samtlige punkt i FERs oppsummering av klagen ba FER psykologen reflektere over gjennomføring av sitt arbeid i denne saken.

iii) Innklagedes redegjørelse.

I sin redegjørelse beskriver innklagede i detalj om prosessen i det sakkyndige arbeidet og redegjør punktvis for de enkelte klagepunktene:

Ad punkt 1. Psykologen har under arbeidet gjengitt informasjon på en negativ og ensidig måte som også inneholder faktafeil.

Psykologen svarer at hun har gjennomgått rapporten på ny for å se hva det er som danner grunnlag for at hun skal ha «gjengitt informasjon på en negativ og ensidig måte som også inneholder faktafeil». Hun erkjenner at det kan ha skjedd og at hun burde ha sjekket med foreldrene deres syn på de enkelte punktene på side 1 i klagen.

Ad punkt 2. Psykologen har skrevet en rapport som er mangelfull mht. nyanser og drøfting av årsaker.

Psykologen ser at rapporten på noen områder kan være mangelfull mht. nyanser i forhold til foreldrenes oppfatninger, noe som hun kommer tilbake til under de enkelte klagepunkter. Hun ser også at drøfting av ulike årsaksforhold kan være mangelfulle. Imidlertid mener hun å ha drøftet mulige årsaksforhold til barnets symptomutvikling i rapporten.

Ad punkt 3. Mangelfulle opplysninger i saken har gitt grunnlag for sviktende anbefalinger.

I forhold til dette punktet mener hun etter ny gjennomgang av rapporten at hun ikke kan se at mangelfulle opplysninger har gitt grunnlag for sviktende anbefalinger overfor retten. Hun kan ikke på noen av mandatpunktene se at dette er tilfelle. Hun står fortsatt ved sine anbefalinger som er gitt til retten. Disse anbefalingene oppleves av innklagete som solide og nøye gjennomtenkt basert på psykologfaglig forskning og praksis. Hun er allikevel enig i at det klager framsetter som «mangelfulle opplysninger» burde vært korrekt fremstilt og dobbeltsjekket med foreldrene. Psykologen skriver imidlertid at en anbefaling fra henne

overfor retten baserer seg på en helhetsvurdering av hvert enkelt mandatpunkt der særlig veldig alvorlige forhold tillegges størst vekt, og forhold med mindre alvorlighetsgrad tillegges mindre vekt. I denne saken skriver psykologen at det er en rekke alvorlige forhold som danner grunnlag for hennes anbefalinger overfor retten. Hun skriver at etter flere dager i retten ble hennes anbefalinger fra den sakkyndige rapporten heller styrket enn svekket.

Ad punkt 4. Psykologen har ikke vist tilstrekkelig respekt og ydmykhet for partenes oppfatninger.

Etter ny gjennomgang av rapporten kan psykologen si seg enig i foreldrenes opplevelse av manglende respekt og ydmykhet for deres oppfatninger fra psykologens side. Hun skriver at hun burde ha dobbeltsjekket med foreldrene hva de mente om de ulike punktene som barneverntjenesten har påpekt i sine rapporter, f.eks. gjengitt på side 1 i rapporten. Disse punktene burde også ha blitt trukket inn i drøftingen i rapporten.

Når det gjelder uttalelser i rapporten relatert til mor, har psykologen forståelse for at slike uttalelser kan oppfattes som krenkende selv om dette ikke var hensikten. Hun ønsket å påpeke at det ville være utfordrende for mor å gi gode omsorgsbetingelser med den type kjæreste som far representerte.

Ad punkt 5. Rapporten inneholder vage påstander uten tydelighet på hva rapporten bygger sine teorier på annet enn uttalelser fra barnet.

Psykologen uttaler: «Ved en ny gjennomgang av rapporten for å lete etter; «vage påstander uten tydelighet på hva rapporten bygger sine teorier på annet enn uttalelser fra barnet» finner jeg en rekke faktorer som jeg bygger mitt syn og mine anbefalinger overfor retten på». En av disse faktorene er barnets egne uttalelser overfor en rekke ulike personer og instanser i ulike sammenhenger over tid. Barnet har også gjentatt de samme utsagnene i flere sammenhenger. En annen faktor jeg bygger mitt syn og anbefalinger på er når et i utgangspunktet friskt barn over tid utvikler alvorlige symptomer som skissert i rapporten. En tredje faktor er barnets atferd/tilknytningsatferd i samhandling når barnet, far og ukjent tredjeperson er tilstede (BUPA), eller hvordan barnet relaterer seg til personer det møter i ulike situasjoner i barnehage ved besøk fra barneverntjenesten etc. En fjerde faktor er forhold ved mor og far slik disse fremkommer i rapporten. En femte faktor er at ulike personer og instanser uavhengig av hverandre, over tid, som alle opplever bekymring for barnet. Dette er noen av de mest sentrale faktorene som jeg bygger min argumentasjon på, og som jeg synes kommer til uttrykk i rapporten.»

Ad punkt 6. Barnets uttalelser kan tolkes på flere måter som ikke er tilstrekkelig belyst.

Psykologen redegjør for det hun mener er en omfattende beskrivelse av de ulike områdene for omsorgssvikt som barnet er utsatt for. Denne utgjør tre sider av rapporten. Uttalelsene er kommet overfor beredskapshjem (mor, far og deres barn), andre barn, bufetat, barneverntjeneste og barnehage (to ulike pedagoger på to ulike avdelinger). Psykologen ser at hun burde ha framsatt flere parallelle hypoteser i rapporten om årsaken til barnets uttalelser slik at det hele hadde blitt mer nyansert. En tolkning kunne eksempelvis vært at uttalelsene fra barnets side ble vurdert som tull siden hun ikke var så gammel da hun uttalte seg. Psykologen sier at de tilrettelagte avhørene hos politiet og som ble avspilt i retten er rimelig eksplisitte i forhold til hva barnet sa. Alternative hypoteser om at barnet var blitt instruert mener imidlertid psykologen burde vært drøftet.

Ad punkt 7. Psykologen har unnlatt å ta hensyn til at tiltalen mot far for seksuelle overgrep er henlagt etter bevisets stilling.

I forhold til dette punktet skriver psykologen i sin redegjørelse at det i juridisk forstand ikke er ført tilstrekkelig bevis for at seksuelt misbruk har funnet sted og at for å forhindre et potensielt fremtidig seksuelt misbruk, anbefales det at samværet foregår med tilsyn. Psykologen mener at hun gjennom eksemplet argumenterer ut fra en psykologfaglig vurdering. Hun erkjenner at hun overfor foreldrene burde ha forklart forskjellen mellom jus og psykologi relatert til dette punktet.

Ad punkt 8. Psykologen antyder at far har vært voldelig mot jenta og moren. Mor og fars benektelse av dette er ikke diskutert eller vektlagt.

Psykologen erkjenner i ettertid at hun overfor foreldrene både faglig og ut fra respekt for foreldrene burde ha tatt med en drøftelse i rapporten av det faktum at både mor og far benekter fars mulige vold mot jenta og mor. Besteforeldrenes uttalelser burde også vært gjenstand for drøftelse i rapporten, mener psykologen. Ifølge psykologen ville hennes psykologfaglige vurderinger ikke blitt annerledes til tross for at foreldrene og besteforeldrene benekter vold, da hun er av den oppfatning at det ikke er usannsynlig at vold overfor jenta og mor har funnet sted fra fars side.

Ad punkt 9. Psykologen gjør bruk av tidligere rapporter uten å foreta egne uavhengige vurderinger.

Psykologen mener at hun har innhentet dokumentasjon fra en rekke ulike kilder, og at det ikke stemmer at hun bare har basert seg på barneverntjenestens dokumenter og samtaler. Innklagete har imidlertid forståelse for foreldrenes oppfatning av at hun kun har basert seg på informasjon fra barneverntjenestens rapporter og at hun burde ha dobbeltsjekket dette og fått det inn i en drøfting i rapporten. Ved gjennomgang av rapporten i ettertid mener psykologen at hun allikevel har foretatt uavhengige vurderinger i forhold til dokumentasjonsgrunnlaget i rapporten, og at dette arbeidet er utført grundig og i besvarelse av mandatet fra tingretten.

Ad punkt 10. Den sakkyndige har ikke vurdert konsekvensene av akutt plasseringen av jenta og hvilken betydning det har hatt for vurderingene.

Psykologen ser i ettertid at hun burde ha vurdert konsekvensene av akutt plasseringen av jenta og tillagt akutt plasseringen mer vekt i de vurderingene hun har foretatt i saken. Hun sier at dette burde vært drøftet i rapporten. Hun mener avslutningsvis at den faglige totalvurdering i saken allikevel ikke ville blitt annerledes enn de som framkommer i rapporten.

iv) Klagers kommentarer på innklagedes redegjørelse.

FER mottok i oktober 2018 et omfattende dokument med bakgrunnsopplysninger fra klager som FER ikke kunne se inneholdt svar på innklaget sin redegjørelse, og heller ikke opplyste klagesaken ytterligere. Dokumentet ble imidlertid oversendt psykologen som vanlig prosedyre i saksgangen i fagets klagesaker.

v) Slutt kommentarer fra innklaget.

FER har ikke mottatt noen slutt kommentarer fra innklaget psykolog.

FERs vurdering og konklusjon

FER har forståelse for at faglige vurderinger vil kunne oppleves som krenkende/belastende uten at dette i seg selv utgjør et brudd på EPNP. Innklagete psykolog svarer detaljert på de konkrete klagepunktene i forhold til den sakkyndige rapporten. Hun anerkjenner i stor grad forholdene det klages på og tar selvkritikk på dette. FER slutter seg til dette.

Slik FER leser rapporten er det utydelig hva som er psykologens egne observasjoner, innhentede opplysninger i samtale og hva som er vurderinger. Psykologen bør i fremtidig arbeid tydeliggjøre dette. Dette handler ikke nødvendigvis om innholdet i utredningen, men å framstille det på en måte som i minst mulig grad skaper unødige misforståelser. FER vurderer også at det i den aktuelle rapporten hadde vært viktig å vurdere og tydeliggjøre alternative hypoteser, særlig med hensyn til sakens alvorlighet, selv om dette kanskje ikke ville ha endret psykologens konklusjoner.

På bakgrunn av den fremlagte dokumentasjonen finner FER at brudd på EPNP er godtgjort.

Vedtak: 5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort. Innklaget psykolog gis kollegial veiledning.

Dette brevet er å regne som kollegial veiledning.

Vedtaket fattet av Fagetisk råd kan ankes til Psykologforeningens Ankeutvalg for fagetiske klagesaker. Jmfør punkt 4.2.4 som kommer inn under saksgang og saksbehandling, påligger det den ankende part å begrunne hvilke(t) punkt(er) i Fagetisk råds konklusjon det ankes på. Anken sendes Norsk psykologforening sammen med Fagetisk råd sin konklusjon og øvrige dokumenter i saken. En anke må være fremmet innen 3 måneder etter at fagetisk råd sin konklusjon er avgitt.

Med hilsen
Fagetisk råd
Norsk psykologforening
Svanhild Mellingen, leder

for leder, Ingvild Aubert, sekretær FER

Kopi: Sentralstyret i Psykologforeningen, v/president Tor Levin Hofgaard